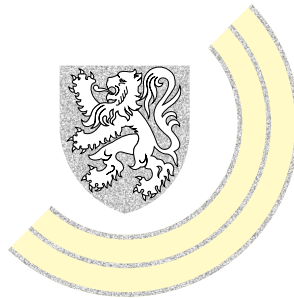

C197 – WER30

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

22 april 2003

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ECONOMIE, LANDBOUW, WERKGELEGENHEID
EN TOERISME

Vraag om uitleg van de heer Erik Matthijs tot mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over de Europese landbouwhervorming

Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme

Dinsdag 22 april 2003

WAARNEMEND VOORZITTER : De heer Roland Van Goethem

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 13.48 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Erik Matthijs tot mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over de Europese landbouwhervorming

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Matthijs tot mevrouw Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over de Europese landbouwhervorming.

De heer Matthijs heeft het woord.

De heer Erik Matthijs : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik had deze vraag reeds op 11 maart jongstleden ingediend en moet toegeven dat ik dit bijna zelf reeds vergeten was. Maar goed, ondertussen zijn bijna zes weken verstreken en in die periode hebben zich misschien interessante bijkomende feiten voorgedaan.

Mevrouw de minister, in 2002 ging het inkomen van de Belgische landbouwer met gemiddeld 10 percent naar omlaag. De armoede onder de landbouwers is misschien verdoken, maar wel reëel. Begin 2002 werd rond dit schrijnende thema zelfs een interessant boek gepubliceerd, namelijk 'Wanneer boeren overleven wordt'. De situatie is ondertussen nog verergerd.

Grote landbouwbedrijven met veel melkvee weten door de vaste melkprijs nog een redelijk en voorspelbaar inkomen te bewaren. Nu is er echter op Europees niveau opnieuw sprake van de verlaging van de prijsgarantie voor graan, melk en rijst. En in de toekomst zal, na de op til zijnde evaluatie, de steun waarschijnlijk losgekoppeld worden van de productie. Kleine boeren worden daarbij bevoor-

deeld, maar grote boeren benadeeld. Met het feit dat deze grote boeren veel investeringen hebben gedaan in stallen, machines, hygiëne, energiehuishouding en dergelijke meer, wordt in de toekomst geen of weinig rekening gehouden. Grote boeren krijgen in 2013 door de degressiviteitsmaatregel een vijfde minder van wat zij nu ontvangen.

CD&V heeft de familiale landbouw steeds verdedigd. De vraag is evenwel wat een groot, een klein, een middelgroot of een familiaal landbouwbedrijf nu precies is. Hoe kan dat worden gedefinieerd? Doch, zoals de plannen er nu voorliggen, zullen in de toekomst enkel landbouwbedrijven die nu minder dan 5.000 euro subsidies ontvangen, status quo blijven. De andere gaan achteruit. Zij zullen het degressief met veel minder moeten stellen.

In België vinden loontrekkenden het logisch dat zij op basis van anciënniteit, biënnales en dergelijke meer regelmatig een loonsverhoging krijgen. Is er een indexsprong, dan wordt hun loon aangepast aan de levensduurte. De landbouwers kunnen daar helemaal niet op rekenen.

Mevrouw de minister, wat is de langetermijnvisie van de Vlaamse regering – en van u in het bijzonder – met betrekking tot de financiële problemen en de verdoken armoede van de landbouwers? Wordt er gedacht aan maatregelen om een verdere daling van het inkomen van de landbouwers tegen te gaan, en dit in het licht van de feiten die ik in het begin van mijn vraag onder uw aandacht heb gebracht?

Is de situatie van de Vlaamse en Waalse landbouw op dit vlak vergelijkbaar? Gaat Wallonië akkoord met de nieuwe voorstellen? Wat is het standpunt van de Belgische – maar ook van de Vlaamse – regering op Europees niveau?

De voorzitter : Minister Dua heeft het woord.

Minister Vera Dua : Mijnheer de voorzitter, collega's, als inleidende beschouwing wens ik te stellen dat de economische toestand in de landbouw vaak sterk variabel is, zeker wat de vrijemarktteelten betreft. Dat de toestand weinig florissant is, blijkt duidelijk uit de cijfers. Een en ander is sterk afhankelijk van de sector, van het bedrijfstype en van de wijze waarop het bedrijf gerund wordt. In de landbouw is de inkomensdiscrepancie vrij hoog, hetgeen op zich al een groot probleem vormt.

U kadert uw vraag terecht in de besprekingen die op Europees niveau aan de gang zijn. Wat de voorstellen van de Europese Commissie betreft, heeft ons land – en ik verwijs daarbij naar het standpunt van de beide Gewesten – steeds vastgehouden aan het principe dat het inkomen van onze land- en tuinbouwers gevrijwaard moet worden. Elke maatregel moet dan ook op dat aspect getoetst worden.

De Vlaamse regering heeft op 8 november 2002 een nieuw besluit goedgekeurd over de steun voor begeleiding van land- en tuinbouwers in moeilijkheden en voor reconversie. We proberen die mensen op die manier professioneel te begeleiden. Zo kunnen ze de nodige maatregelen nemen om hun inkomen te verhogen. Het criterium om in aanmerking te komen voor die steun hebben we aangepast. Volgens het vorige besluit moest men haast failliet zijn om een beroep te kunnen doen op begeleiding, en meestal was het dan al te laat. Nu kan een financiële toelage worden gegeven aan erken- de centra, die zorgen voor een intensieve begeleiding van mensen met moeilijkheden.

We hebben ervoor gekozen om aan dit besluit ook de reconversie te koppelen, los van de moeilijkheden waarin iemand verkeert. Mensen die voor reconversie kiezen, moeten op dezelfde manier intensief kunnen worden begeleid.

We hebben al verschillende keren gesproken over degressiviteit. Op het Europees vlak is een en ander geëvolueerd. Uit de cijfers van de Europese Commissie blijkt dat de degressiviteit, de afbouw van de steun, zoals voorgesteld in de mid-term review, vooral gevolgen zal hebben voor landen als Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Duitsland. Die grote landbouwlanden hebben een belangrijke stem in het kapittel. België zal 15 procent van de directe inkomenssteun die is toegekend, moeten inleveren. In Wallonië is het aantal landbouwers dat steun ontvangt, relatief groter dan in Vlaanderen, omdat hier meer vrijemarktteelten zijn.

In Vlaanderen valt 58 procent van het totaal aantal producenten onder de drempel van 5.000 euro di-

recte inkomenssteun en is dus vrijgesteld van een premieverlaging. Die groep ontvangt maar 18 procent van de steun. Circa 40 procent van de producenten zit in de groep van 5.000 tot 50.000 euro en ontvangt directe inkomenssteun waarop een degressiviteit wordt toegepast tot 12,5 procent in 2012. Die groep ontvangt het grootste deel van de steun, zo'n 72 procent.

Slechts 0,8 procent van de landbouwers ontvangt een premie boven de 50.000 euro. Die groep is wel goed voor 10 procent van de steun. Dat bewijst dat er een grote discrepantie bestaat binnen de landbouwbevolking. Die groep is onderworpen aan de hoogste afroaming, namelijk 19 procent tegen 2012. Het gaat hier over de grote boeren, die een vijfde minder zullen ontvangen dan vandaag.

De helft van de afhoudingen die op die manier worden bekomen, zal terugvloeien naar de tweede pijler en zal zo ten goede komen van de landbouwers. Volgens de door de Commissie voorgestelde herverdelingsleutels zou België 15 miljoen euro terugkrijgen uit de modulatie, die dan naar de tweede pijler, plattelandsontwikkeling, zou vloeien.

Inzake de degressiviteit hebben we, samen met Wallonië, er steeds voor gepleit om de plafonds aan te passen. We stellen voor dat de onderste drempel voor vrijstelling van degressiviteit wordt verhoogd. Die zou op 15.000 in plaats van 5.000 euro moeten komen. Dat betekent dat 85 procent van de Vlaamse boeren wordt uitgesloten van afbouw. Dat wil zeggen dat we elders geld te kort zullen hebben. We hebben altijd gepleit voor het instellen van een plafond als maximum steunbedrag, namelijk 150.000 euro. Op dit moment is er een zeer hoog plafond, maar een paar bedrijven zitten daarboven. We pleiten eveneens voor een gestaffelde degressiviteit tussen de 15.000 en 50.000 euro. Daarop moet een progressieve degressiviteit worden toegepast.

Met de herverdelingscriteria voor een overdracht naar pijler 2 zijn we het niet eens. De meeste lidstaten zijn het daar trouwens niet mee eens. Momenteel is er een soort van transfer die berekend wordt op basis van landbouwareaal, tewerkstelling in de landbouw en BNP. Dat zijn net drie criteria waarvoor we slecht scoren en die ongunstig uitvallen voor Vlaanderen. We hebben gezegd hier niet mee akkoord te gaan en hebben erop aangedrongen ofwel het principe van 'juste retour' toe te passen waarbij we evenveel krijgen als we moeten afgeven, ofwel andere criteria in rekening te brengen.

Dua

Zoals u weet, is het standpunt van Vlaanderen, dat gelukkig ook door Wallonië wordt bijgetreden, dat de verstedelijkingsgraad en een hoge bevolkingsdichtheid meegenomen zouden moeten worden in de plattelandsontwikkeling omdat dit de nieuwe problemen zijn. Ze zijn niet vergelijkbaar met achtergestelde gebieden, maar het is een zeer problematische situatie voor de landbouw. Voorlopig kunnen we echter alleen op wat sympathie van Nederland rekenen voor dit probleem. De andere lidstaten hebben er wel oren naar, maar zijn niet echt vragende partij. Er zal op Europees niveau nog veel moeten worden gediscussieerd over hoe de overgang van de eerste naar de tweede pijler zal gaan.

Wat betreft de ontkoppeling van wat een boer krijgt en wat hij teelt, zegt de Europese Commissie dat ze aan de landbouwers één premie zal geven per bedrijf op basis van de foto van het verleden. Er zijn in dit verband nog zeer veel vragen waarop de Commissie onvoldoende antwoordt. Van diverse lidstaten zijn er pertinente en soms zeer uiteenlopende vragen gesteld. In de diverse landen zal daar verschillend op gereageerd worden.

Wij vrezen vooral dat de productie volledig zal worden vrijgelaten. Dat betekent dat een boer die nu bijvoorbeeld premies krijgt voor graanteelt, die premie blijft behouden, maar op die oppervlakte bijvoorbeeld groenten mag telen. Dat zal een volledige ontregeling van de groenteteelt betekenen die belangrijk is in Vlaanderen. Er zullen grote schommelingen in het aanbod komen en de prijzen zullen navenant reageren.

We hebben hier zeer grote vragen bij, temeer daar men een bijna oneerlijke concurrentie krijgt. Een boer die ooit granen heeft geteeld, zal een vaste inkomenssteun krijgen, en zal bijvoorbeeld groenten telen, terwijl een andere boer, die altijd groenten heeft geteeld, groenten blijft telen maar geen bijkomend inkomen krijgt. Er zullen zeer eigenaardige situaties ontstaan. Ik denk dat we hier zeer voorzichtig in moeten zijn omdat het aanleiding zal geven tot grote instabiliteit.

De eerste week van de paasvakantie was ik op de Europese Landbouwraprad in Luxemburg. De Commissie stond voor het eerst zeer open ten aanzien van die opmerking. Er zal volgens mij iets gebeuren. Een van de mogelijkheden die de Commissie zeer voorzichtig heeft gelanceerd, is dat lidstaten de mogelijkheid zouden krijgen om bepaalde producties te vrijwaren zodat niet iedereen zomaar

kan doen wat hij wil. Hier zal zeker nog discussie over zijn.

Voor landen zoals Spanje, Italië, Ierland en zelfs Groot-Brittannië bestaat de vrees dat er niet meer zal worden geboerd. Landbouwers zullen krijgen wat ze nu krijgen en zullen de moeite niet meer doen om op die arme gronden teelten te zetten. Ze hebben vooral schrik voor het niet meer in gebruik nemen van de gronden. Dat is het omgekeerde van de situatie bij ons. De Commissie realiseert zich zeer goed dat het allemaal niet zo evident is.

Voor de sectorale voorstellen hebben we verzet aangetekend tegen de extra prijsverlaging in de graan- en zuivelsectoren. Ons standpunt is om eerst Agenda 2000 uit te voeren – er waren afspraken, ook over de prijsbepaling, zeker voor de zuivel – en dan pas te beslissen of er extra maatregelen nodig zijn, bijvoorbeeld in 2006. Dan zal het veel duidelijker zijn wat de resultaten zijn van de WTO-onderhandelingen die op de achtergrond van de hele discussie een zeer belangrijke rol spelen.

U vraagt naar de standpunten van Wallonië en Vlaanderen, dus ook van België. Tot nu toe werd altijd het consensusstandpunt vertolkt, wat een goede zaak is. Er is voorafgaand aan een minister-raad telkens een zeer zorgvuldige en goede voorbereiding op ambtelijk en ministerieel niveau. Die wordt door een interministeriële conferentie bevestigd zodat ook federaal minister Neyts officieel een mandaat krijgt om het standpunt van de gewesten te vertolken. Dit loopt in dit dossier vrij goed omdat we op ongeveer dezelfde golflengte zitten. Dit vergemakkelijkt de zaak.

Ik meen dat men onder het Grieks voorzitterschap geen politiek akkoord zal bereiken omdat het om een totaalpakket gaat en iedereen pas zijn akkoord zal geven als men zeker weet dat er op alle vlakken een consensus bestaat. Onder het Italiaans voorzitterschap zal er verder moeten worden gepraat. Als men deze timing voor ogen houdt, dan lijkt het me dat 1 januari 2004 een bijna onhaalbare kaart is om tot een globaal akkoord te komen over het zogenaamde Fischler-pakket. Dat is maar een prognose. Bij de Visserijraad heb ik meegemaakt dat het soms veel sneller kan gaan dan men voorziet. Als men de ministers eens een week opsluit in Brussel, zou men wel eens vlugger tot een akkoord kunnen komen. Zoals het er nu uitziet heb ik het gevoel dat er onder het Grieks voorzitterschap zeker geen akkoord komt.

De voorzitter : De heer Matthijs heeft het woord.

De heer Erik Matthijs : Mevrouw de minister, ik denk dat ik mijn woorden van bij de aanvang moet terugtrekken : het was nog wel de moeite om die vraag te stellen.

Ik heb enkele opmerkingen. Wat is het standpunt van de Europese Commissie en de Europese Raad ten opzichte van wat er in de Verenigde Staten gebeurt, waar de landbouw massaal gesubsidieerd wordt door recente maatregelen, ook in het kader van de WTO ? De discussie in de Europese Raad is in volle gang. U hebt in dit verband geantwoord dat de resultaten ervan wel eens tot 2004 op zich zouden kunnen laten wachten. Wordt er door Europa reeds een standpunt voorbereid ten opzichte van de Verenigde Staten ? Daar is men immers in plaats van aan afbouw aan opbouw bezig.

Minister Vera Dua : Ik wens in dit verband te beklemtonen dat de Verenigde Staten hun landbouwsector heel sterk steunen. Hun steun is echter op een andere manier verpakt. Als de Europese Commissie net nu het voorstel formuleert om de inkomenssteun los te koppelen van de productie, dan is dat precies om die steun in een ander kleedje te steken zodanig dat deze in het kader van de WHO verkoopbaar is, net zoals de VS daar hun steunmaatregelen proberen te verkopen. Het strategisch belang van die hervormingen is dan ook dat de Europese Commissie met de Verenigde Staten rond de tafel kan gaan zitten met een reeks concrete voorstellen, namelijk het gedeeltelijk en getimed afbouwen van de exportrestituties en het zodanig verpakken van de inkomenssteun dat deze geen echte productieondersteuning vormen.

In het verleden werden dienaangaande reeds forse verklaringen afgelegd, maar nu houdt iedereen zich wat gedeisd om de onderhandelingen tot een goed eind te kunnen brengen. Het is wel zo dat de Europese Commissie steeds een stukje verder wil gaan dan het mandaat dat zij heeft gekregen van de landbouwministers. Die landbouwministers hebben de sterke neiging om het huidige systeem te verdedigen, wat ook vrij normaal is.

We zullen wel zien hoe dit verder zal verlopen wanneer er eenmaal één grote korf wordt gemaakt van alles wat op de WTO-tafel komt. De strategie is in ieder geval om de door de VS verleende steun te gebruiken om ook bij ons een ondersteuning mogelijk te maken, zij het in een andere vorm.

De heer Jos De Meyer : Mevrouw de minister, een en ander verklaart wel de gevoelens die leven bij onze landbouwbevolking. Zij voelen zich onvoldoende door hun eigen Europese Commissie ge-

steund, terwijl hun Amerikaanse collega's door hun regering veel sterker worden gesteund.

Minister Vera Dua : Europa wil die ondersteuning behouden, maar in een andere vorm en een beetje vergelijkbaar met wat in Amerika gebeurt. We mogen echter niet vergeten dat er aan de Europese context nog een ander aspect verbonden is, namelijk de Europese uitbreiding. Het zijn die beide zaken die de landbouwers terecht ongerust maken.

Europa moet er niet alleen voor zorgen dat het zijn landbouwbeleid staande kan houden ten aanzien van de WTO, maar moet er ook voor zorgen dat de miljoenen landbouwers die erbij zullen komen, ook op een ernstige manier behandeld zullen worden binnen de Europese context. Dat zal een pak geld kosten en het is in dat licht dat die modulatie gezien moet worden.

Uiteraard kan ik alle begrip opbrengen voor de landbouwers die zich zorgen maken om wat er gaande is. Een en ander speelt zich immers af op een internationaal niveau waar zelfs Europa niet volledig vat op heeft.

De heer Jos De Meyer : Als er zoveel lidstaten en miljoenen landbouwers bij komen, dan is het onvermijdelijk dat dit een pak geld zal kosten. Komt dat geld er niet, dan wordt onder de landbouwers een sociaal bloedbad aangericht in de landen die erbij komen.

Minister Vera Dua : We hebben daarover reeds vaak gediscussieerd met Europees commissaris Fischler. In het kader van de toetreding van de nieuwe landen werd nu een soort tijdspad afgesproken, waarbij aan de nieuwe landen niet vanaf de eerste dag van hun toetreding steun – zoals toegekend aan onze boeren – zal worden verleend. Dat zou immers tot een scheefgetrokken situatie leiden. Immers, daardoor zou de landbouwsector plotseling sterk ondersteund worden, terwijl ook de andere sectoren in die landen of samenlevingen een veel lager inkomen hebben dan ons gemiddelde inkomen. In die zin is dat tijds- of groeipad mijns inziens een goed compromis om die economie daar in de mogelijkheid te stellen om dit fenomeen op te vangen, en aan de andere kant toch binnen een zekere periode de eerlijkheid op te brengen om hetzelfde te geven aan de landbouwers uit de nieuw toetredende landen, in vergelijking met onze landbouwers.

Tot slot wil ik uw aandacht vestigen op de relatief nieuwe tabellen die ik hier voor mij liggen heb. Het betreft tabellen met betrekking tot de invloed per

Dua

bedrijfs categorie. Ik zal een kopie hiervan aan de secretaris overmaken voor de commissieleden die daarin geïnteresseerd zijn.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 14.15 uur.*
